

Педагогіка

К.п.н., доцент Стражнікова І.В.

Прикарпатський національний університет ім. В.Стефаника

РОЗВИТОК ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ НАВЧАННЯ У ПОГЛЯДАХ
ПЕДАГОГІВ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Значний внесок педагоги Західного регіону України зробили у розвиток теорії та практики навчання і виховання, методики викладання різних дисциплін. У своїй педагогічній діяльності вони керувалися такими принципами навчання: врахування психологічного стану дитини; взаємозв'язок навчального матеріалу з оточуючим середовищем; антропоцентризм і гуманізм та ін. В основу організації навчально-виховного процесу покладали індивідуальні особливості дітей, розвиток їх активності та самостійності, залучення учнів до різноманітних видів діяльності.

В залежності від змісту навчального матеріалу і поставлених завдань у педагогічній практиці застосовувались наступні методи навчання: усний виклад навчального матеріалу, робота з книгою, письмові та графічні роботи, спостереження, демонстрації, вправи, лабораторні та практичні роботи. В якості засобів навчання застосовувались наочні посібники, зразки робіт учнів, реальні об'єкти (предмети), технічні засоби та ін. Для розв'язання завдань політехнічного трудового навчання, заняття у навчальних майстернях організовувались таким чином, що процес формування знань і трудових вмінь сприяв розвитку в школярів розумових і творчих здібностей, вчив їх застосовувати теоретичні знання при розв'язанні практичних завдань. Заняття з декоративно-прикладного мистецтва вимагали від учнів цілісної системи здібностей, а саме: рухових, координаційних, вимірювальних, графічних та ін. Тому задача вчителя полягала в правильному підборі завдань і вправ, які вимагали роботи зорового й естетичного аналізаторів, збагачували фантазію, пам'ять, розвивали мислення. На перше місце при відборі об'єктів праці ставилися інтереси школярів, що було важливою умовою об'єднання зусиль педагога і учня у творчості [3, 10].

Зокрема, школи означеного регіону вирішують надзвичайно важливе завдання підготовки молодого покоління людей всебічно розвиненими, з широким політехнічним кругозором, з набутими практичними навичками, людей майбутньої [2, 12]. Тому, зростання кількості загальноосвітніх закладів та учнів в них набувало принципового значення.

Зростання кількості учнів гімназій Галичини з 1881р. по 1900р.

роки	Поляки	українці	Німці
1881/82-1885/86	8160	1811	757
1886/87-1890/91	8611	2003	641
1891/92-1895/96	9373	2244	419
1896/97-1900/01	12148	2876	373

[1, 35].

Після виконання загального обов'язкового початкового навчання, школи Тернопільської області в 1949 р. приступили до здійснення нових вказівок – виконання семирічного всеобучу і поступового розширення середньої освіти.

Роки	Кількість шкіл в області		
	Початкових	семирічних	середніх
1945/46 н.р.	776	288	47
1948/49 н.р.	703	387	58
1949/50 н.р.	580	437	70
1950/51 н.р.	514	487	92

[2, 253].

Початкову освіту в 1946/47 н.р. набувало в області 7 390 чол. дорослого населення і підлітків, що не вчилися у масових школах. Ліквідація неписьменності і малописьменності в області проходила високими темпами і в основному була завершена в 1950 році [2, 263]. Прогресивні західноукраїнські письменники і громадські діячі І. Франко, М. Павлик, В. Стефаник, О. Маковей і інші в своїх творах, публіцистичних статтях і виступах гостро критикували відсталість тодішньої школи, вимагали створення такої школи, яка б відповідала б інтересам трудового люду [2, 378].

Також на високий рівень виходить гурткова робота, тому що вона запобігала розриву між знаннями учнів, їхнім критичним підходом до оцінювання робіт інших, з одного боку, і власними вміннями – з іншого. У зв'язку з цим визріває необхідність організації у школі споріднених гуртків для різних вікових груп учнів, першочерговою умовою роботи яких було дотримання наступності. Варто зазначити, що існували думки щодо залучення до керівництва гуртковою роботою виробничників. Ця необхідність виходила з того, що у взаємовідносинах між такими керівниками й учнями складуться окремі елементи виробничих відносин, а це, в свою чергу, зміцнить дисципліну, стане позитивним фактором підготовки учнів до майбутньої трудової діяльності. Важливим засобом здійснення в позакласній роботі комплексного підходу до виховання було об'єднання гуртків у шкільні товариства, через які члени різних гуртків спільно вирішували проблеми, що стосувалися кількох гуртків. Шкільні товариства сприяли збагаченню інтересів дітей, позакласна робота розширювала в учнів сукупність наукових, технологічних, економічних знань. Але основне завдання системи позакласної роботи полягало у досягненні нерозривної єдності слова і діла, тобто формуванні активної життєвої позиції підлітка, творчого підходу до виконання будь-якого виду діяльності [3, 12].

Література:

1.Гаврищак І.І. Формування пізнавальної активності учнів у навчальному процесі гімназій Галичини другої половини ХІХ століття: дис...к.п.н.: 13.00.01 / І.І.Гаврищак. - Тернопіль, 2000. – 217 с.

2.Кондратюк О.П. Розвиток школи і освіти на Тернопільщині (1900-1957 рр.): дис...к.п.н. / О.П.Кондратюк. – 1958. – 384 с.

3.Ошурко С.І. Зміст і методика навчання декоративно-прикладного мистецтва учнів основної школи у Західній Україні (друга половина ХХ століття): Автореф...к.п.н.: 13.00.02 – теорія та методика трудового навчання / С.І.Ошурко. – Чернігів, 2010. – 20 с.